

У Скупштини Србије управо је усвојен нови Закон о јавним предузећима. Оно што је новост у односу на стари закон, то је да од сада страначки *политбирои* неће више директно, на основу којеквих предизборних споразума постављати директоре, већ ће се у духу закона – за свако руководеће место у ЈП расписати конкурс. Наравно, неће се променити ништа, али народ (онај који уопште зна да је до промена закона дошло) је добио нову тему за разглабање на кафанским “панелима”... Док се у позадини одвијају много озбиљнији и штетнији процеси, али о томе ћемо други пут.

Као што рекох, до ступања на снагу новог закона, руководиоци јавних предузећа и установа којима управља држава постављани су на основу разних предизборних споразума странака које учествују на изборима. Због тога су директори (нарочито) ЈП на све транспарентне и оне друге начине помагали својим добротворима, онима који су их поставили на руководећа места... Уступање службених возила, спонзорисање “дешавања” која организује странка – само су врх леденог брега, тј. оно што је очигледно; али и то је довољно да бисмо се запитали шта то с нама не ваља? Одакле било коме право да новцем свих грађана који финансирају одређено ЈП, плаћа страначке крканлуке и турнеје јагњећих бригада у предизборним кампањама?!

Али све то на страну, оно што је најгоре у целој конструкцији србијанске “демократије” је пристајање већине бирача на сопствени понижавајући статус када је реч о запошљавању и правима из радног односа. Нови Закон о јавним предузећима у том домену не мења ништа.

Као што је познато, једино што у Србији заправо ради је тзв. “јавни сектор” и одређене приватне компаније – углавном власништво *зна се кога* – људи блиских центрима политичке моћи. Због тога, младим људима који тек што су завршили школе, смисао

живота је уваљивање на “државне јасле”... Није лоше ни у јаким приватним компанијама, али питање је докле ће оне бити јаке; као што видимо, вољом неког центра моћи у Србији преко ноћи, од угледног стуба друштва можете постати “осумњичени” на кога се истреса свака шуша.

Али, до радног места у јавном предузећу или у “државној служби” није лако доћи... За то постоје разрађени механизми који на један или други начин функционишу деценијама и то није измишљотина новог доба; сада је то само огољено до сржи.

Запошљавање на *државним јаслама* најлакше иде преко родбинских веза; из неког разлога, уобичајено је размишљање да радник или службеник у на пример – Телекому “има право” да у исту фирму “угура” бар једног члана породице или ближе родбине. Најчешће објашњење је да је дотични “градио фирму”, па стога има већа “права” у односу на свет који са Телекомом има везу само кад плаћа рачуне. Притом, некако се увек заборави чињеница да је дотични за сво то време “изградње фирме” уредно примао (углавном) сигурну плату, свих дванаест а често и тринаесту, регрес, разне додатке који обичним смртницима не припадају, итд. Колико људи у земљи уопште зна да постоје школе за ТТ монтере и електромонтере у којима се углавном школују деца радника тих јавних предузећа, да се на ЕТФ-у студирају телекомуникације а да се одатле у Телекому и ЕПС-у запосле сви који дипломирају, тачније – они који не оду у иностранство? Што није лоше – напротив, лоше је то што је реч углавном о деци људи који већ раде у таквим фирмама, која доласком у фирму аутоматски наслеђују “права” оних који су их довели... Како дакле, неко ко нема тату, маму или барем ујака у ЈП, здравству, просвети или МУП-у да се дочепа државне службе?

Најлакше је учлањењем у “праву” политичку странку, неку која води рачун о чланству. Међутим, да би се неко запослио, није довољно само да има чланску карту... Неопходан је пожртвован рад на терену, од врата до врата, лепљење плаката често праћено физичким обрачунима са конкуренцијом, ношење транспарента на страначким скуповима, а када вам припадне част да се неком скупу и обратите – ви сте на врху света... Постајете “*кадар*” и виђени сте за неко лукративно место.

Демократија као иронија, или јуриш на јавна предузећа

Пише: Драгослав Павков

субота, 05 јануар 2013 08:06

